

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2012-02-16
meddelad i
Växjö

Mål nr M 2635-07

SÖKANDE
OKG Aktiebolag

Ombud: Advokaten Mats Ericsson
Alrutz' Advokatbyrå AB
Box 7493
103 92 Stockholm

SAKEN
Tillstånd till verksamheten vid Oskarshamns kärnkraftverk m m vid Simpevarp,
Oskarshamns kommun; uppskjuten fråga

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslutar provotiden såvitt avser utsläpp av radioaktiva ämnen och föreskriver följande villkor för det tillstånd till verksamheten som meddelades genom deldom den 16 augusti 2006 i mål nr 3171-04.

14. Bolaget ska senast den 31 december 2015 ha infört kolkolonner på reaktor O2.

15. Bolaget ska senast den 31 december 2015 ha vidtagit åtgärder för att ta bort utspädningsluften i spärrången till reaktor O2.

16. Bolaget ska senast den 31 december 2012 ha infört en handlingsstrategi för hantering av förhöjda offgasflöden.

Villkor 1 omfattar även det som bolaget har uppgivit eller åtagit sig i målet i samband med handläggningen av den uppskjutna frågan.

Ovannämnda villkor ska i tillämpliga delar gälla även för det ändringstillstånd som meddelades genom deldom den 26 oktober 2009 i mål nr M 2635-07.

Dok.Id 203550

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: MMD.vaxjo@dom.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00-12:00 13:00-16:30

Delegerade frågor

Mark- och miljödomstolen överlåter enligt 22 kap. 25 § miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att beträffande villkor 14 och 15 förlänga den tid inom vilken föreskriven åtgärd ska vara utförd med maximalt två år.

TIDIGARE AVGÖRANDE

Miljödomstolen har genom deldom den 16 augusti 2006 i mål nr M 3171-04 lämnat OKG AB tillstånd enligt miljöbalken till verksamhet vid Oskarshamns kärnkraftverk vid en termisk effekt i reaktor O1 av 1375 MW, i reaktor O2 av 1 800 MW och i reaktor O3 av 3 900 MW samt vidta de åtgärder som behövs för att höja den termiska effekten i reaktorn O3 från 3 300 MW till 3 900 MW.

Tillståndet omfattade även bergförrådet för aktivt avfall, hamnverksamheten samt ökad kylvattenbortledning.

Miljödomstolen föreskrev villkor för tillståndet, däribland följande

3. Bolaget ska vidta åtgärder enligt bilagan till bolagets bemötande 2006-02-02 (aktbilaga 19) eller andra åtgärder som leder till samma minskning av de totala utsläppen av radioaktiva ämnen, uttryckt i aktivitet (becquerel), från verksamheten. Med åtgärder avses såväl renings- och fördröjningsåtgärder som åtgärder för att minska uppkomsten av radioaktiva utsläpp. Vid beräkning av om vidtagna åtgärder leder till angiven minskning av utsläppen ska utsläppen av kol-14 och tritium inte medräknas.

I deldomen sköt miljödomstolen upp frågan om vilka villkor som, utöver villkor 3, ska gälla för utsläpp av radioaktiva ämnen, samt om villkor och ersättning till följd av skador på allmänt fiskeintresse på grund av ökad vattenbortledning och ökat utsläpp av kylvatten.

Beträffande utsläppen av radioaktiva ämnen ålades bolaget att under prövotiden genomföra de utredningar man åtagit sig i bemötande 2006-02-02 (aktbilaga 19) och redovisa resultatet med förslag till villkor till miljödomstolen senast den 1 juli 2010.

Miljööverdomstolen ändrade i dom den 27 april 2007 i mål nr M 6815-06 tillståndet i vissa avseenden.

Miljödomstolen beslutade i dom den 22 oktober 2007 i mål nr 2367-07 om följande tillägg till villkor 3.

”Rekombinatorer ska vara installerade på avgassystem senast den 1 januari 2008 för O2 och senast den 1 juli 2008 för O1”.

Miljödomstolen har genom deldom den 20 februari 2009 i mål nr M 2635-07 lämnat OKG AB tillstånd att anordna ett djupvattenintag för bortledning av kylvatten till reaktorerna O1 och O2, med därtill hörande åtgärder.

Miljödomstolen har genom deldom den 26 oktober 2009 i mål nr M 2635-07 lämnat OKG AB tillstånd (ändringstillstånd) att höja den termiska effekten i reaktor O2 till högst 2 300 MW, dock högst den effekt som strålsäkerhetsmyndigheten vid var tid kan godta, och att vidta för effekthöjningen erforderliga åtgärder samt att i Hamnefjärden släppa ut ett sammanlagt flöde av högst 60 m³/s kylvatten från O1 och O2.

Miljödomstolen föreskrev att för tillståndet ska i tillämpliga delar gälla de villkor och bestämmelser som meddelats för verksamheten i miljödomstolens deldom den 16 augusti i mål nr M 3171-04 och miljööverdomstolens dom den 27 april 2007 i mål M 6815-06.

PRÖVOTIDSREDOVISNING

Bolaget har dels genomfört de åtgärder som det åtog sig att vidta enligt villkor 3, dels utfört de utredningar som ålades bolaget i den uppskjutna frågan gällande utsläpp av radioaktiva ämnen.

Bolaget anser att det är lämpligast att bestämmelser om utsläpp av radioaktiva ämnen meddelas enbart av Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM). Myndigheten har beslutat att förutsättningarna för utsläppsrapportering ska ändras från 2011, bl.a. principen om att enbart detekterade utsläpp ska räknas som utsläpp. De rapporterade utsläppen kommer därigenom att öka men med hur mycket är i dagsläget svårt att bedöma. För de fall miljödomstolen meddelar villkor om begränsningsvärden kommer således olika rapporteringar att behöva ske till länsstyrelsen som

tillsynsmyndighet enligt miljöbalken och till SSM. Någon omräkningsfaktor mellan de båda systemen torde inte gå att få fram.

Radioaktiva utsläpp kan delas upp i utsläpp till luft och utsläpp till vatten. Det förstnämnda omfattar grupperna aerosolen, jod, kol-14, tritium (H-3) och ädelgaser. De senare omfattar grupperna tritium och övriga radioaktiva ämnen. Uppdelningen i utsläppsgrupper sker utifrån ämnenas olika kemiska egenskaper. Utsläpp av kol-14 och tritium kan inte åtgärdas. De ska enligt villkor 3 i tillståndsdomen inte heller inräknas vid beräkningen av vilken minskning föreskrivna åtgärder leder till. De bör därför inte heller regleras genom villkor.

Bolaget bedömer att det inte är lämpligt att ange begränsningsvärden för nuklidgrupper eftersom omfattningen av nuklider för vilka utsläpp ska rapporteras fortfarande är oklar. För nuklidgrupperna kan en betydande del av de rapporterade utsläppen komma att bestå av ej detekterade utsläpp. De ändrade förutsättningarna för utsläppsrapportering bör därför leda till att enskilda nuklider, och ej grupper, väljs för framtagning av begränsningsvärden.

En formell begränsning av utsläppen angiven i aktivitet (Bq) kan resultera i produktionsbortfall som inte står i proportion till den skadeverkan, mätt i dos (mSv) till kritisk grupp, som de radioaktiva utsläppen innebär.

Likaså kan en formell begränsning av utsläppen angiven i aktivitet (Bq) resultera i att radioaktiva utsläpp ställs mot reaktorsäkerhet, till exempel kan utsläppen under drift vara lägre än de utsläpp som sker i samband med en reaktoravställning. Om man då avstår från att göra en avställning som är motiverad av säkerhetsskäl för att uppfylla kravet på utsläppsreduktion kan detta vara negativt för reaktorsäkerheten.

Bolaget föreslår att begränsningsvärden endast införs för hela år eftersom det är alltför komplicerat att dela upp utsläppen i utsläpp under drift och utsläpp under avställningar. Sålunda samlas kontaminerat vatten upp i tankar och man skiljer då inte på vatten som uppstår under drift och vatten som uppstår under avställningar,

t.ex. revisioner. När det gäller utsläppen till luft samlas dessa in och analyseras veckovis; vid kortare tid blir utsläppen för små för att kunna detekteras. Även här sker således en blandning av luft från drift och från avställningar.

När det gäller bränsleskador är det enligt bolagets uppfattning nödvändigt att utsläpp till följd av sådana inte medräknas i begränsningsvärdena. Det är i och för sig möjligt att särskilja dessa från utsläpp vid normal drift. Det kan inte uteslutas att en inträffad bränsleskada ger utsläpp som överskrider föreskrivna utsläppsgränsvärden. Detta behöver dock inte betyda att dosen till omgivningen ökar i någon omfattning av betydelse. Konsekvensen av om undantag inte görs för bränsleskador kan därför bli att den aktuella reaktorn måste stängas av under lång tid, trots att påverkan på omgivningen blir mycket begränsad. Av motsvarande anledning föreslås att villkoren utformas som åtgärdsinriktade villkor.

De sammanlagda utsläppen av de ämnen som nämnts kan beräknas till 1 mg/år. Den eventuella miljöpåverkan av utsläppen, vilken inte beror på ämnenas radioaktivitet utan av deras kemiska egenskaper, torde därför vara försumbar.

Utsläpp av radioaktiva ämnen till vatten härrör från avfallsanläggningarna. Oskarshamn 1 (O1) och Oskarshamn 2 (O2) har en gemensam avfallsanläggning medan Oskarshamn 3 (O3) har en egen avfallsanläggning. En uppdelning mellan reaktorerna O1 och O2 är inte möjlig att göra, varför ett gemensamt villkor föreslås för O1 och O2. Som begränsningsvärde för utsläpp till vatten föreslås Co-60.

Bolaget inriktar sina insatser på att reducera de radioaktiva utsläppen till vatten utan att samtidigt öka produktionen av radioaktivt avfall. Bedömningen är att avfallsproduktionen i detta hänseende till och med kan komma att minska. Insatserna riktas in på att reducera vattenförbrukningen i anläggningarna så att filtreringsbehovet minskar. Detta ger möjlighet till effektivare rening med befintlig utrustning och utökad tid för radioaktivt sönderfall före utsläpp.

Den åtgärd som därutöver skulle kunna bli aktuell för att ytterligare minska utsläppen är indunstning. Detta skulle tekniskt kunna lösas genom en för O1/O2 och O3 gemensam indunstare. Kostnaderna skulle dock bli mycket höga, cirka 200 MSEK. Bolaget anser att utsläppen redan med åtgärder enligt ovan kan minska kraftigt. Indunstningen skulle därför bli orimligt dyr i förhållande till miljönyttan.

Utsläpp till luft sker nästan enbart från de enskilda blockens huvudskorstenar. Begränsningsvärden föreslås för en nukleid per nukleidgrupp; Xe-135 för ädelgaser, I-131 för jod och Co-60 för aerosoler. Utsläpp av ädelgasnukleiden Xe-135 sker huvudsakligen under drift medan utsläppen av I-131 och aerosolnukliden Co-60 främst sker under avställningar.

Bolagets strategi för att reducera utsläppen av I-131 och ädelgaser bygger på en bränsleskadestrategi som syftar till att undvika uppkomst av bränsleskador och, om sådana trots detta uppstår, inte tillåta att bränsleskadorna utvecklas så långt att de resulterar i framtida ökade utsläpp.

Den strategi som bolaget håller på att ta fram för att hantera förhöjda offgasflöden syftar till att komplettera bränsleskadestrategin för att ytterligare minska utsläppen av ädelgaser.

Åtgärder för att ytterligare begränsa utsläppen av Xe-135 är införande av kolkolonner. Kolkolonner bedöms kosta 200 MSEK per block för vardera O1 och O2 att införa. I O3 finns redan kolkolonner installerade. Utsläppen av ädelgaser är störst från O2 samtidigt som O2 är känsligast för förhöjda offgasflöden, varför bolaget avser att införa kolkolonner i O2 senast vid utgången av år 2015. Att införa kolkolonner i O1 anser bolaget däremot skulle bli orimligt dyrt i förhållande till miljönyttan.

För att minska de radioaktiva utsläppen av Co-60 måste produktionen av denna nuklid begränsas. Bolaget arbetar med att reducera mängden kobolt i anläggningen.

De kemiska egenskaperna för kobolt gör att det inte är möjligt att i alla applikationer undvika användningen av detta ämne.

Utsläpp av I-131 och Co-60 beror framför allt på att dessa ämnen under avställningar frigörs och kommer ut i allmänventilationen, som inte är filtrerad. Att stänga av reaktorn inför ett befarat överskridande leder således till att utsläppen under en tid blir större än vid fortsatt drift.

Införande av filtrerad frånluftsventilation bedöms som extremt kostsamt, 500-1000 MSEK per block. Bolaget anser denna investering som orimligt i förhållande till miljönyttan.

YRKANDE

Bolaget yrkar i första hand att prövotidsförfarandet avslutas utan att det meddelas några ytterligare slutliga villkor för utsläpp av radioaktiva ämnen.

I andra hand föreslår bolaget villkor med följande lydelse.

1. OKG ska senast 2015 ha infört kolkolonner på O2. Tidpunkten ovan får förlängas till 2017 efter medgivande av SSM
2. OKG ska senast 2015 ha vidtagit åtgärder för att ta bort utspädningsluften i spärrången till O2. Tidpunkten ovan får förlängas till 2017 efter medgivande av SSM.
3. OKG ska senast före utgången av 2012 ha infört en strategi för hantering av förhöjda offgasflöden

För det fall domstolen skulle anse att begränsningsvärden bör föreskrivas föreslår bolaget följande villkor.

4. Om de samlade utsläppen av Co-60 till vatten från O1, O2 och O3 tenderar att överskrida 40 GBq/år ska bolaget inom en vecka efter att detta har konstaterats underrätta tillsynsmyndigheten om detta och redovisa vilka skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått som bolaget

vidtagit eller ämnar vidta för att överskridandet ska bli så litet som möjligt. Domstolen överlåter enligt 22 kap. 25 § miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att föreskriva de villkor som behövs vid sådana tillfällen.

5. Om de samlade utsläppen av radioaktiva ämnen till luft från O1, O2 och O3 tenderar att överskrida nedanstående värden ska bolaget inom en vecka efter att detta har konstaterats underrätta tillsynsmyndigheten om detta och redovisa vilka skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått som bolaget vidtagit eller ämnar vidta för att överskridandet ska bli så litet som möjligt.

Xe-135, GBq/år	30 000
I-131, GBq/år	3
Co-60, GBq/år	0,9

Domstolen överlåter enligt 22 kap. 25 § miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att föreskriva de villkor som behövs vid sådana tillfällen.

YTTRANDEN

Fiskeriverket anser att det är viktigt att bolaget bedriver ett fortsatt aktivt arbete för att minska/begränsa utsläppen av radioaktiva ämnen till vattenrecipienten/kustvattenmiljön. För detta arbete ska bolaget ta fram en strategi och arbetsplan, som kontinuerligt uppdateras och revideras. Resultaten av varje års arbete ska redovisas till tillsynsmyndigheten. Strategin och arbetsplanen ska bland annat innefatta årlig uppföljning av radioaktiva halter i vattenrecipienten (i en gradient från utsläppskällan), genom analyser av årsskott på blåstång. Utifrån dessa fortlöpande resultat kan sedan ytterligare åtgärder vara motiverade för bolaget att vidta för att få ned halterna av radioaktiva ämnen.

Strålsäkerhetsmyndigheten tillstyrker att prövotidsförfarandet avslutas utan att det meddelas ytterligare slutliga villkor enligt miljöbalken för utsläpp av radioaktiva ämnen. SSM bedömer att bolaget på ett ambitiöst sätt arbetat för att uppfylla prövotidsvillkoret i domen. Myndigheten har för kärnteknisk verksamhet meddelat ett tiotal föreskrifter, varav en särskilt reglerar utsläppsfrågor. Myndigheten kan

vidare i det enskilda fallet besluta om särskilda villkor om så skulle vara nödvändigt. SSM bedömer att den gällande strålsäkerhetslagstiftningen är tillräcklig för att på ett tillfredsställande sätt skydda miljö från påverkan av utsläpp av radioaktiva ämnen. Teoretiska studier av effekter på djur och växter stödjer denna bedömning.

Utsläppen från OKG:s kärnkraftverk har under de senaste tio åren vid drift med periodvisa bränsleskador i de allra flesta fall, Xe-13 undantaget, med god marginal legat under de värden som bolaget förslår som begränsningsvärden. Under normala driftförhållanden utan bränsleskador eller andra oförutsedda händelser kan utsläppen aldrig komma i konflikt med dessa värden.

Det kan bli svårt att avgöra när begränsningsvärdena ska gälla med förslaget att en bränsleskada eller andra oförutsedda händelser inte ska räknas med. Effekterna av en bränsleskada påverkar utsläppsbilden under lång tid (flera tiotals år) efter det att en bränsleskada inträffat. Utsläppen från reaktorerna kan då under lång tid komma att överstiga begränsningsvärdena. SSM ställer sig frågande till nyttan av att införa sådana villkor.

Om domstolen bedömer att nu gällande regelverket behöver kompletteras anser SSM att det är mer ändamålsenligt att, istället för att ange nya utsläppsvillkor, ställa krav på konkreta tekniska åtgärder som kan leda till ett förbättrat miljöskydd i form av lägre koncentrationer av radioaktiva ämnen i miljön. Reaktorerna vid Oskarshamns kärnkraftverk är de enda av de jämförbara kokarvattenreaktorerna som inte använder indunstning av avfallsvatten som en metod för att rena utsläppen till havet. Indunstning är en internationellt accepterad och etablerad metod för utsläppsreducering och är att betrakta som bästa möjliga teknik; BAT. Mot denna bakgrund är det rimligt att denna metod införs i sin helhet även vid bolagets tre reaktorer. Speciellt som utsläppen från Oskarshamnverket ligger relativt högt jämfört med utsläppen från övriga reaktorer runt Östersjön.

Om domstolen ändå väljer att fastslå begränsningsvärden för utsläpp föreslår SSM att de formuleras dels så att de gäller för de faktiska utsläppen, d.v.s. inklusive bidrag från bränsleskador och eventuella oförutsedda händelser, dels så att det i de fall dessa värden överskrids åläggs tillsynsmyndigheten (SSM) att ställa de ytterligare krav som kan behövas och att ta ställning till den fortsatta driften av anläggningen.

Länsstyrelsen i Kalmar län tillstyrker bolagets andrahandsyrkande. Det framgår av redovisningen att vissa åtgärder återstår för att säkerställa lägre utsläpp. Det behövs dock mer underlag för att kunna bedöma effekten av att införa indunstning. Bolagets förslag till begränsningsvärden är satta högt samtidigt som det finns risk för tolkningsproblem när uttrycket ”tenderar” ska tillämpas på ett årsvärde.

Avseende stråldos som allmänheten kan bli utsatt för är det framför allt viktigt att kontrollen utförs på ett adekvat sätt utifrån gällande lagstiftning. Det behövs ingen dubbelreglering i denna fråga. Resultat av undersökningar och mätningar bör dock även redovisas i bolagets egenkontroll enligt miljöbalken och i miljörapporten.

Samhällsbyggnadsnämnden i Oskarshamns kommun tillstyrker bolagets yrkande att utsläppen inte villkoras i miljöbalksdom. Detta under förutsättning att företaget

- fortsätter att vidta funktionella skyddsåtgärder som minimerar omgivningspåverkan med avseende på strålning och dess effekter på hälsa och miljö,
- utförligt redovisar de radioaktiva utsläppen och vidtagna åtgärder i den årliga miljörapporten till länsstyrelsen,
- har stor beredskap för åtgärder om bränsleskador eller onormala offgasflöden uppstår.

Eventuella villkor bör utformas ur ett helhetsperspektiv utan undantag för oförutsedda händelser för att minimera risken för olägenhet i form av aktivitetsutsläpp. Det bör finnas krav på analysutrustningens förmåga att mäta låga utsläppsnivåer.

Det är viktigt att dessa anläggningar hålls i bästa möjliga skick, att utbyte av åldrad utrustning sker successivt och att moderniseringar görs till dagens bästa möjliga säkerhetsnivå och att utsläpp reduceras till omgivningen genom användandet av bästa teknik.

Bolaget anför i bemötande bl.a. följande.

Behovet av att i tillståndet enligt miljöbalken närmare reglera vilka åtgärder som ska vidtas och vilka utsläppsnivåer som ska gälla bör ses mot bakgrund av de krav som ställs av SSM i samma frågor. Dessa krav kommer till uttryck bl.a. i att det för varje kärnkraftsreaktor ska bestämmas målvärden, dvs. värden på den nivå som utsläppen av radioaktiva ämnen kan reduceras till under en viss given tid. Även referensvärden ska fastställas med avseende på utsläppt aktivitet per år av enstaka radioaktiva ämnen eller grupper av radioaktiva ämnen. Det innebär att det fortlöpande och regelbundet av SSM görs en bedömning av förutsättningarna för att successivt minska utsläppen. Målvärden bestäms vart femte år och nya kommer att bestämmas 2012.

Bolaget bör även fortsättningsvis ha frihet att välja vilka åtgärder som ska vidtas inom den ram som anges i de för varje tidpunkt fastställda mål- och referensvärdena.

Även om dosbidraget från bolagets kärnkraftverk inte angetts som en fråga som ska utredas under prövotiden, vill bolaget peka på att dosen till kritisk grupp bestäms av storleken av utsläppet av radioaktiva ämnen och avståndet till kritisk grupp. Enligt SSM:s föreskrifter ligger den högsta tillåtna dosen på 0,1 mSv/år. Den nukleid som ger det största bidraget till dosen till kritisk grupp är C-14, som står för över 90 % av årsdosen. Det finns inga åtgärder genom vilka utsläppen av denna nuklid kan begränsas. Utsläppen av radioaktiva ämnen som har påverkan på kritisk grupp, och vilka bolaget kan påverka, måste därför anses vara mycket små. Med hänsyn till att de radioaktiva ämnenas betydelse från miljösynpunkt huvudsakligen består i deras påverkan på dosen till kritisk grupp, vilken som framgår ovan ligger långt under

tillåten nivå i SSM:s föreskrifter, anser bolaget att det inte finns behov av att i dom meddela villkor för utsläppen av radioaktiva ämnen.

Miljööverdomstolen har i sin dom den 20 december 2006 i mål M 3363-06 beträffande Ringhals kärnkraftverk kommit fram till att det ingår i domstolsprövningen att föreskriva villkor även för kärnsäkerhet och utsläpp av radioaktiva ämnen. Av domen framgår samtidigt att miljödomstolens villkor ska vara av mer generell natur medan detaljvillkoren får bestämmas av de berörda myndigheterna, vid den tiden SSI och SKI.

Om domstolen anser att begränsningsvärden för radioaktiva utsläpp är nödvändiga anser bolaget att dessa ska styras utifrån miljöhänsyn och inte utifrån faktisk utsläppsnivå. Bolaget delar SSM:s uppfattning att under normala driftförhållanden utan bränsleskador eller andra oförutsedda händelser kan utsläppen inte komma i konflikt med de föreslagna begränsningsvärdena.

Bolaget anser att det är genomförbart att räkna bort effekten av en bränsleskada eller andra oförutsedda händelser. Med den bränsleskadestrategi som bolaget har bedömer företaget det dessutom som ytterst osannolikt att utsläppsbilden ska förändras under någon längre tid efter att en bränsleskada inträffat.

Bolaget kan godta att bränsleskador eller andra oförutsedda händelser ingår förutsatt att begränsningsvärdet avser det samlade utsläppet från alla tre reaktorerna. Bolaget justerar sin talan i enlighet med detta.

Införandet av indunstning av utsläppsvatten ger en utsläppsreduktion till priset av betydande energiförbrukning och samtidigt en produktion av ett radioaktivt avfall innehållande komplexbildare. Införande av avfall innehållande komplexbildare i slutförvaret SFR i Forsmark innebär teoretiskt ökad risk för spridning av de radioaktiva ämnen som ansamlas i slutförvaret.

Då det ska bedömas om en reningsteknik motsvarar BAT måste den beräknade utsläppsreduktionen kopplas till den kostnad och miljöpåverkan som reningstekniken innebär. I bolagets fall innebär ett införande av indunstare att ett avfall produceras med låg aktivitetsmängd. Den låga aktivitetsmängden står inte i proportion till den energiåtgång som krävs.

Bolaget anser att ur omgivnings-, energi- och avfallssynpunkt är den av föreslagna åtgärdsplanen med ett införande av kolkolonner i O2 mycket effektivare i jämförelse med indunstning av utsläppsvatten. Dessutom har bolaget kraftfullt sänkt utsläppen till vatten under de senaste 20 åren.

Utsläppen av Co-60 är huvudsakligen kopplat till avställningar och de arbeten som då sker. För avfallsanläggningen O1/O1 blir det två årliga större belastningstillfällen mot ett för O3. Samtidigt är belastningen avsevärt högre och kapaciteten lägre i avfallsanläggningen O1/O2.

Produktionen av ädelgaser och I-131 är för drift utan bränsleskador proportionell mot reaktoreffekten. De utsläppsreducerande systemen är olika i reaktorerna där effektiviteten för dessa system är högst för den nyaste reaktorn O3 och lägst för den äldsta reaktorn O1. Detta innebär att O3 har den högsta produktionen av dessa ämnen men samtidigt de effektivaste utsläppsreducerande systemen.

Det finns krav i SSMFS 2008:23 12 § på att analysutrustningen ska ha förmåga att mäta låga utsläppsnivåer. I 2004/2/Euratom anges detektionsgränsen för vissa nuklider (s.k. nyckelnuklider). Bolaget uppfyller dessa krav.

DOMSKÄL

Prövningsunderlaget

Mark- och miljödomstolen bedömer att bolagets prövotidsredovisning med kompletteringar innehåller tillräckligt underlag för att den uppskjutna frågan angående villkor för utsläpp av radioaktiva ämnen slutligen ska kunna avgöras.

Är frågan tillfredsställande reglerad enligt strålskyddslagen?

Bolaget har i första hand yrkat att inga villkor avseende utsläpp av radioaktiva ämnen ska föreskrivas, då sådana bestämmelser lämpligen meddelas av Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) enligt strålskyddslagen. Flera remissmyndigheter har instämt i detta.

Miljöbalken inte innehåller någon bestämmelse som anger att balken inte ska tillämpas på frågor som även regleras enligt strålskyddslagen. Det ingår således i domstolsprövningen att föreskriva villkor för utsläpp av radioaktiva ämnen, jfr miljööverdomstolens dom 2006-12-20 i mål M 3363-06. Samtidigt bör villkor inte föreskrivas om frågan redan fått en tillfredsställande reglering genom föreskrifter eller beslut i enskilda fall, jfr miljööverdomstolens dom den 2007-04-27 i mål M 6815-06.

SSM har utfärdat föreskrifter om skydd av människors hälsa och miljön vid utsläpp av radioaktiva ämnen från vissa kärntekniska anläggningar (SSMFS 2008:23). Föreskriften innehåller viss precisering av de allmänna materiella kraven i strålskyddslagen (1998:220) beträffande åtgärder, försiktighetsmått och kontroll. Föreskriften innehåller även krav på ett målinriktat arbete med utsläppsreduktion. Preciserade krav på skyddsåtgärder och/eller begränsningsvärden saknas, med undantag för effektiv stråldos till individ i kritisk grupp.

Bolaget har uppgivit att SSM inte har meddelat något särskilt beslut som reglerar utsläppen av radioaktiva ämnen från deras verksamhet. SSM har vid huvudförhandlingen bekräftat detta. SSM har vidare framhållit att man är en kunnig och aktiv tillsynsmyndighet som ofta är på plats i anläggningen.

Mark- och miljödomstolen finner att det idag helt saknas bindande, straffsanktionerade krav på skyddsåtgärder och försiktighetsmått för att begränsa utsläpp av radioaktiva ämnen från Oskarshamns kärnkraftsverk under normal drift. Domstolen finner detta förhållande djupt otillfredsställande, varför starka skäl talar för en reglering genom villkor enligt miljöbalken.

Vilka villkor bör föreskrivas?

Villkor uttrycks vanligen som krav på konkreta tekniska åtgärder eller i form av begränsningsvärden. I båda fallen ska, enligt 2 kap. 3 § miljöbalken, bästa möjliga teknik vara en utgångspunkt. Enligt 2 kap. 7 § miljöbalken ska en avvägning göras mellan å ena sidan nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått, å andra sidan kostnaderna för sådana åtgärder.

Bolaget har i andra hand yrkat att villkor föreskrivs om införande av kolkolonner samt borttagning av utspädningsluft i spärrången, allt på reaktor O2. Likaså har bolaget föreslagit ett villkor om införande av strategi för hantering av förhöjda offgasflöden. Mark- och miljödomstolen bedömer att villkor bör föreskrivas i enlighet med bolagets andrahandsyrkande.

SMM har föreslagit, för det fall villkor ska föreskrivas, att krav ställs om införande av indunstning av avfallsvatten vid samtliga reaktorer. Bolaget har motsatt sig kravet då åtgärden bl.a. innebär en investeringskostnad på 200 MSEK, en energiförbrukning motsvarande 1000 villor, samt generering av ett avfall som kostar 2 MSEK/år att ta hand om. Åtgärden skulle ge en utsläppsreduktion på ca 0,3 GBq/år.

Mark- och miljödomstolen bedömer vid en avvägning mellan kostnad och nytta att indunstning är ett orimligt krav. Villkor om detta ska därför ej föreskrivas.

Några andra krav på utsläpps begränsande åtgärder har inte framförts under målets handläggning. Då återstår frågan om begränsningsvärden för att säkerställa att utsläppen inte överstiger den nivå som redan genomförda och planerade åtgärder möjliggör. Bolagets yrkade villkor innebär i praktiken endast en rapporteringsskyldighet till tillsynsmyndigheten. Denna skyldighet torde redan vara tillfredsställande reglerad enligt strålskyddslagen.

Domstolen noterar att betydande utsläppsminskningar har skett de senaste decennierna och att den effektiva dosen till kritisk grupp för Oskarshamns

kärnkraftsverk ligger i intervallet 0,0001-0,001 mSv/år. Samtidigt kan enstaka oförutsedda händelser, såsom bränsleskador, orsaka relativt sett kraftigt förhöjda utsläpp. Detta skapar svårigheter vid bestämmandet av ett begränsningsvärde med styrande effekt. Domstolen bedömer att frågan inte bör regleras på annat sätt än genom det s.k. allmänna villkoret (villkor 1 i grundtillståndet). På detta sätt blir bolaget bundet av de uppgifter man lämnat beträffande faktiska utsläpp och skyddsåtgärder. Det ankommer på tillsynsmyndigheten att kontrollera efterlevnaden av villkor1.

Domstolen erinrar om att varje ändring av verksamheten, även installation av ny reningsteknik, är tillståndspliktig enligt 5 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Tillstånd krävs dock inte om ändringen är mindre och inte innebär risk för olägenhet av betydelse. I så fall räcker det med en anmälan till tillsynsmyndigheten.

Frågan om kontroll har inte satts på provotid, utan är slutligt avgjord genom villkor 13 och delegation till tillsynsmyndigheten.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (Dv 425)

Överklagande senast den 8 mars 2012.

Jonny Boo

Bertil Varenius

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Jonny Boo, ordförande, och miljørådet Bertil Varenius samt de särskilda ledamöterna Kerstin Kellerman och Curt Henricson.

Hur man överklagar - dom i mål där mark- och miljödomstolen är första instans

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen. Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen inom tre veckor från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. anslutningsöverklagande) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen och det måste ha kommit in till mark- och miljödomstolen inom en vecka från den i domen angivna sista dagen för överklagande. Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Mark- och miljööverdomstolen fordras att prövningstillstånd meddelas. Mark- och miljööverdomstolen lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljö-

överdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn samt datum för domen och målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende mark- och miljödomstolens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas i Mark- och miljööverdomstolen inte lagts fram tidigare, ska klaganden förklara anledningen till omständigheten eller beviset inte åberopats i mark- och miljödomstolen. Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att motparten ska infinna sig personligen vid huvudförhandling i Mark- och miljööverdomstolen.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud. Till överklagandet ska bifogas lika många kopior av skrivelsen som det finns motparter i målet. Har inte klaganden bifogat tillräckligt antal kopior, framställs de kopior som behövs på klagandens bekostnad.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.